

RIIGIKOGU

IV koosseis.

VII istungjärk.

142. koosolek.

28. aprillil 1931.

Sisu:

1. Kaitseväelaste ja nende perekondade pensionide vähendamise seadus — II lugemisel.
2. Riigi- ja omavalitsuste teenijate ja nende perekondade pensionide vähendamise seadus — II lugemisel.

Koosoleku avab Esimees **K. Einbund** kell 19.35 min.

Sekretäri kohal sekretäri teine abi **O. Gustavson**.

1. Kaitseväelaste ja nende perekondade pensionide vähendamise seadus — II lugemisel.

Rahaasjanduse komisjoni aruandja **K. Tonkman**.

Pealkiri ja §§ 1 ja 2 võetakse vastu.

(§ 3.)

Kaitseminister **A. Kerem**: Austatud Riigikogu liikmed! Vabariigi Valitsuse nimel teen ettepaneku, § 3 võtta vastu järgmiselt:

„§ 3. Kaitseväelaste pensioni ülemmääraks on üks sada viiskümmend kr. kuus.

Selle ülemmäära alla ei kuulu alljärgnevad kaitseväelased:

- 1) Vabadusristi kavalerid,
- 2) Vabadussõjas langenud, haavata või põrutada saanud ja
- 3) need, kes Vabadussõjast kuni 3. jaanuarini 1920. a. vähemalt kuus kuud osa võtnud.

Nende kaitseväelaste pensioni ülemmääraks on üks sada kaheksakümmend kr. kuus.“

Arvesse võttes komisjoni poolt tehtud parandusi on Vabariigi Valitsus uuesti kaalunud neid määrasi, mis esialgses seaduses esitatud, ja esitab siin parandusena üldise ülemmäära 150 krooni kuus, arvesse võttes eriti seda, et kui ülemmäär saaks liiga alla viidud, siis võiks see tekitada, eriti vanemate ametnikkude hulgas, kui pensioni ülemmäär välja teenitud, teatavat soovi kiiremini pensionile minna, kuna aga järgmine aasta enam pensionile lisa ei anna. Sarnast pensionileminekut, eriti haiguse ja tervislikkudel põhjustel, on võimalik ette näha meie pensionisea-

duse alusel. Ja sarnasel korral, kui pensionäride hulk suuremaks kasvab, võiksid alama ülemmäära juures riigikassa kulud koguni veel tõusta.

Teiseks veel eriti välja tõstes vabadusesõja tegelasi on valitsus silmas pidanud, et vabadusesõjast on osa võtnud meile tuntud ja suurte teenetega kaitseväelased, kes senise pensioniseaduse põhjal ka kõrgemat pensioni said. Kui siin madalamad ülemmäärad arvesse võtta, siis tunduks nende pensioni vähendamise juures eriti suur murrang. Võiks öelda, et üksikud kaitseväelased, kellele kolme kuu pension välja maksetud, need ei saaks terve käesoleva aasta kestel enam pensioni arvel lisa, kui ülemmääraks võetakse 120 krooni. Neil kaalutlustel esitab valitsus ettekantud teksti.

J. F u k s: Lugupeetud Riigikogu liikmed! Ma juba I lugemisel puudutasin küsimust, et komisjonis oli koalitsioonirühmade ja valitsuse vahel vägikaikavedamine, kusjuures komisjonis „trooninõukogu“ peale jäi, nimelt selles, et vähendati riigi pensionäride pensioni 12.000 sendi peale ülemmääraks kuus. Kui ma II lugemisel, välja minnes sellest, et vabaduseristi kavalerid, samuti ka need, kes haavata või põrutada saanud, ja teised vabadusesõjast osavõtnud kaitseväelased natuke eesõigustatud oleksid, ja ettepaneku tegin, et neile oleks jäänud pensioni ülemmääraks 200 krooni kuus, teistele kaitseväelastele 180 krooni, siis hääletas koalitsioon minu pensionide vähendamise ettepaneku maha, jättes kõikide kaitseväelaste pensioni ülemmääraks 200 krooni kuus. III lugemisel olime arvamisel, et valitsusel, koalitsiooni rühmadel ja nende esindajatel on paremini teada meie riigikassa seisukord, kui kõikidele kaitseväelastele sotsialist Voimani ettepanekul vähendati pensioni ülemmäära 120 krooni peale kuus, ja kui mina sealjuures kordasin II lugemisel tehtud ettepanekut, et vabaduseristi kavaleridele ja teistele kaitseväelastele vabadusesõjaväelastele oleks jäänud pensioni ülemmääraks valitsuse poolt võetud norm, siis hääletati koalitsiooni poolt see ettepanek maha. Komisjonile paistis imelik olema valitsuse seisukoht, 200 krooni pensioni ülemmääraks kuus, ja seletus selles küsimuses, samuti tundus imelikuna täna härra Kaitseministri seletus, nagu see, et kui meil pensioni ülemmäär vähem on, siis

see nagu meelitaks kaitseväelasi või riigiteenijaid pensionile. Meie teame, et kindralite pensionid on suured, aga sellele vaatamata kindralid, saades teenistuses suuremat palka, ei lähe pensionile. Kuidas siis tulevikus nemad, teades, et nende pension üle 120 krooni kuus ei ole, pensionile lähevad? Ma ei tahaks uskuda, et see pension kõrgemaid kaitseväelasi meelitaks, vaid nad jäävad edaspidi nii kauaks teenistusse kui suudavad ja nende tervis kannab.

Kui vaatame valitsuse ettepanekut, nimelt määrata kaitseväelastele, kes vabadesõjast kuni 3. jaanuarini 1920 vähemalt kuus kuud osa võtnud, kes vabaduse-risti kavalerid ja kes vabadesõjas langenud, haavata või põrutada saanud, 18.000 senti kuus ja teistele 15.000 senti kuus, siis leiame, et see käib risti vastu komisjoni seisukohale, mis komisjonis vastu võeti just koalitsioonirühmade enamusel poolt. Ja kui komisjon läks välja seisukohast, et pensionide ülemäärad peavad ühtlased olema riigi- ja omavalitsuste teenijatega neil kaitseväelastel, kes vabadesõjast osa võtnud ei ole, siis saan mina ka aru, milleks täna on paigutatud kaitseväelaste ja nende perekondade pensioni vähendamise seadus päevakorras ettepoole, — kui Riigikogu võtab siin kaitseväelastele pensioni ülemääraks 180 ja 150 krooni vastu, siis muidugi võib siin tagamõte olla sarnane, et ka riigi- ja omavalitsuste teenijate ja nende perekondade vähendamise seaduses võetakse pensioni ülemääraks 150 krooni. Sellepärast teen põllumeeste, asunikude ja väikemaapidajate koonduse Riigikogu rühma nimel järgmise ettepaneku:

panen ette, § 3 võtta: „Kaitseväelastele, kes on Vabadussõjast kuni 3. I 1920. a. osa võtnud vähemalt 6 kuud, või kes Vabadussõjas haavata või põrutada saanud, või Vabadusristi kavalerid, on pensioni ülemääraks 150 kr. kuus, teistele kaitseväelastele on pensioni ülemääraks 120 kr. kuus.“

O. K a s k: Härra Kaitseminister, tehes oma ettepaneku, kandis selle Riigikogule nii kiiresti ette, et raske oli jälgida. Ettepanekuga ligemalt tutvunedes paistab seal olevat arusaamatus. Nimelt ütleb Kaitseministri ettepanek muu seas, et selle ülemäära alla ei kuulu vabadusesõjas langenud, haavata või põrutada saanud j.n.e. Siin on vist mõeldud langenute perekondi, sest langenud kaitseväelased niikuinii pensioni ei saa. Siin tuleks teha vastav redaktsiooniline parandus. (V a h e l h ü ü e.)

J u h a t a j a: Panen hääletamisele

Kaitseministri ettepaneku, võtta vastu § 3 uues redaktsioonis. (H ä ä l e t a t a k s e.) Kaitseministri ettepanek on vastu võetud 42 häälega 9 hääle vastu.

Kodukorra § 83 põhjal nõuab rkl. Fuks oma ettepaneku nimelist hääletamist. Palun sekretäri kindlaks teha, kuipalju on koos Riigikogu liikmeid. (H e l i s t a t a k s e k ö r v a l r u u m i d e s s e.) Ma palun Riigikogu liikmeid, kes toetavad nimelise hääletamise nõudmist, kätt tõsta. Nimelist hääletamist nõuab 17 Riigikogu liiget, koalitsijate järgi peaks nõudma 28, seega jääb ära nimeline hääletamine.

Panen hääletamisele rkl. Fuks'i ettepaneku. (H ä ä l e t a t a k s e.) Ettepanek on tagasi lükatud 44 häälega 15 hääle pooltolemisel.

(§ 4.)

Kaitseminister A. K e r e m: Vastavalt § 3 redaktsioonile teen ettepaneku, § 4. sõna „ülemäärast“ asemele võtta sõna „ülemääradest“.

J u h a t a j a: Aruandja ühineb selle redaktsioonilise parandusega.

§ 4 võetakse vastu ühes parandusega.

§§ 5 ja 6 võetakse vastu.

(§ 7.)

Kaitseminister A. K e r e m: Teen ettepaneku,

paragrahvi alguses pärast sõnade „Pensioni maksmine katkestatakse“ juurde lisada sõna „lasteta“, kuna lastega leskedel seisukord raskem on kui lasteta, siis oleks pensioni suhtes neile vastutulek õigustatud.

J u h a t a j a: Aruandja ühineb selle parandusega.

§ 7 võetakse vastu ühes parandusega.

(§ 8.)

Kaitseminister A. K e r e m: Käesolev paragrahv võiks eelnõust välja jääda, eriti kui § 7 on muudetud selles mõttes, et lastega leskedele pensioni edasi makstakse. Käesoleva seadusega pensioniseaduse põhialuseid ei muudeta, vaid peamiselt vähendatakse pensioni norme, nii et selles mõttes see paragrahv võiks välja jääda, ilma et see seadusele kahjuks oleks, vaid kasuks.

§ 8 lükatakse tagasi 33 häälega 6 hääle pooltolemisel.

(§ 9.)

Kaitseminister A. Kerem: Ma teen Vabariigi Valitsuse nimel ettepaneku, § 9 võtta vastu järgmiselt:

„§ 9. Käesolev seadus hakkab maksma 1. maist 1931. a.“

O. Kask: Ma juba enne puudutasin lühidalt ja juhiksin veel kord Riigikogu liikmete tähelepanu sellele, et ka sellega, kui seadus 1. maist maksma pannakse, luuakse ebaõiglane olukord. Õiglane olukord oleks see, mis rahaasjanduse komisjoni poolt ette pandud, et seadus pannakse maksma arvates 1. juulist sel aastal. Senimaksva seaduse järgi on pensionid väljamaksetud ja neid kinni pidada ning tagasi nõuda, kus mitmegi liigi juures suurel määral maha tuleb, ei ole õiglane.

Ma vaidlen kindlasti härra Kaitseministri ettepaneku vastu ja toetan rahaasjanduse komisjoni seisukohta.

§ 9 võetakse vastu Kaitseministri poolt ettepanekud kujul.

Juhataja: Seaduseelnõu II lugemine on lõpetatud.

2. Riigi- ja omavalitsuste teenijate ja nende perekondade pensionide vähendamise seadus — II lugemisel.

Rahaasjanduse komisjoni aruandja K. Tonkman.

Pealkiri võetakse vastu.

(§ 1.)

A. Schulbach: Ma teen ettepaneku, § 1. „kahekümne viie protsendi võrra“ asemel lugeda „kahekümne protsendi võrra“.

Aruandja K. Tonkman (lõpusõna): Ma ei saa ühineda selle ettepanekuga, kuna see suurendaks riigi eelarve kulusid.

A. Schulbach'i ettepanek lükkatakse tagasi.

§ 1 võetakse vastu.

(§ 2.)

Aruandja K. Tonkman: § 2. teises lõikes, teises reas on viga. Seal on teises reas esimene sõna „riigiteenijad“, peab olema „riigi- ja omavalitsuse teenijad“. Teen sellekohase paranduse-ettepaneku:

§ 2. teises lõikes, teises reas sõna „riigiteenijad“ asemele võtta „riigi- ja omavalitsuse teenijad“.

O. Kask: Kaitseväelaste, riigi- ja omavalitsuste teenijate pensionäride ühing on juhtinud tähelepanu selle asjaolu peale, mis võimalik oleks veel viimsel sil-

mapilgul läbi viia, kuna parandusi sisuliselt palju teha ei saa. Need õigused, mis vabadusesõjalastele antakse, peaks laiendatama ka riigi- ja omavalitsuste teenijate peale, kes kogu aja Eesti territooriumil teeninud. Esimesel lugemisel ma tähendasin juba, et kõigil nendel riigi- ja omavalitsuste teenijatel, kes enne Eesti Vabariiki kogu aja teenisid kas raudteel, politseis, vallasekretärina j.n.e., ja kes esimestel vabariigi aastatel läksid pensioni peale, et neil nüüd ebaõigelt ja väga rängalt väheneks pension. Seepärast teen ettepaneku,

§ 2. teisele lõikele juurde lisada lause: „Samuti need riigi- ja omavalitsuse teenijad, kes kõik oma teenistuseaja praeguse Eesti Vabariigi piirides mööda saatnud.“

Aruandja paranduse-ettepanekuga lan-geb minu teine paranduse-ettepanek ära.

V. Hasselblatt: Nagu ma juba esimesel lugemisel tähendasin, näib mulle see astmestik, mille järele pensionid määratakse, ebaõiglane olevat. Igatahes on täiesti ebaõiglane, kui vanasse pensioniseadusesse võetakse uus printsiip, mida vaevalt saab õiglaseks tunnustada, sest üheaastane teenistus oli sagedasti palju tähtsam ja raskem, kui kolme- või nelja-aastane teenistuseaeg. Et seda ebaõiglust natukene kõrvaldada, selleks lubatagu mul teha järgmine ettepanek:

§ 2. täiendada uue teise lõikega: „Lõpuleteenimata viimane aasta loetakse täisaastaks, kui teenistus on kestnud üle kuue kuu.“

Ka teistes seadustes on see eraõiguse alal maksev, ja ma võin ka öelda, et eraviisil härra Majanduseminister ja Hariduse- ja sotsiaalminister on selle ettepanekuga nõus.

L. Raudkapp: Mul oleks teha sama ettepanek, mis juba tehti rkl. härra Kase poolt, nimelt

§ 2. teisele lõikele lisada juurde lause: „Samuti need riigi- ja omavalitsuse teenijad, kes kõik oma teenistuseaja on mööda saatnud praeguse Eesti Vabariigi piirides.“

Aruandja K. Tonkman (lõpusõna): Mis puutub härra Kase ettepanekusse, siis ei ole see rahaasjanduse komisjonis arutamisel olnud, ja teiseks on see ettepanek redaktsiooniliselt õige krobeline. Nimelt kõlab see ettepanek järgmiselt: „Samuti need riigi- ja omavalitsuse teenijad, kes kõik oma teenistuseaja praeguse Eesti Vabariigi piirides mööda saatnud.“ Selle ettepanekuga ei saa ma ühineda.

Rkl. Raudkepi ettepanek on umbes sama, ainult teistes sõnades: „Samuti need riigi- ja omavalitsuse teenijad, kes kõik oma teenistusaja on mööda saatnud praeguse Eesti Vabariigi piirides.“ See ettepanek ei olnud rahaasjanduse komisjonis arutamisel, ja komisjoni nimel ei saa sellega ühineda.

Rkl. Hasselblatti ettepanek, „Lõpuleteenimata viimane aasta loetakse täisaastaks, kui teenistus on kestnud üle kuue kuu“, ei ole olnud kaalumisel rahaasjanduse komisjonis, ja komisjoni nimel ei saa ka selle ettepanekuga ühineda.

L. R a u d k e p p (kohalt): Ühinen rkl. Kase ettepanekuga.

J u h a t a j a: Ma saan härra Hasselblatti ettepanekust nii aru, et see tuleb § 2 teise lõike asemele. (V a h e l h ü ü e.) Tähendab, seda paragrahvi tuleb täiendada uue teise lõikega.

V. H a s s e l b l a t t (kohalt): See tuleb vahele.

J u h a t a j a: Nõnda et praegune teine lõige jääb kolmandaks lõikeks.

Rkl. Tonkman'i ettepanek on redaktioniline. See on aruandja ettepanek, ja kui see aruandja ettepanek on, siis ei tule see iseseisvalt hääletamisele, vaid paragrahviga koos.

Hääletamisele tuleb rkl. Kase ettepanek. (H ä ä l e t a t a k s e.) Ettepanek on tagasi lükatud, ühes sellega on tagasi lükatud rkl. Raudkepi ettepanek.

Hääletamisele tuleb rkl. Hasselblatti ettepanek. (H ä ä l e t a t a k s e.) Poolt on 9 häält, vastu 20 häält, seega on ettepanek tagasi lükatud.

(H ä ä l e t a t a k s e.) § 2 on vastu võetud ühes aruandja parandusega.

(§ 3.)

Aruandja K. T o n k m a n: Ma teen siin paranduse-ettepaneku, teises lõikes, teises reas võtta „riigiteenijate“ asemele „riigi- ja omavalitsuse teenijate“.

§ 3 võetakse vastu ühes parandusega.

(§ 4.)

Hariduse- ja sotsiaalminister J. P i i s k a r: Vastavalt eelmises seaduses vastu võetud normile, kus pensioni ülemmääraks võeti mitte 120 krooni, vaid 150 krooni, teen ettepaneku, võtta siin samane norm ülemmääraks, nimelt 150 krooni kuus, ja redigeerida paragrahv järgmiselt: „§ 4. Riigi- ja omavalitsuste teenijate pensioni ülemmääraks on 150 krooni kuus.“

J. F u k s: Lugupeetud Riigikogu liikmed! Põllumeeste, asunikkude ja väikemaapidajate koonduse Riigikogu rühm pooldab komisjoni seisukohta, see on, et pensioni ülemmääraks võetaks 120 krooni kuus. Juba komisjonis toetasime meie seda ettepanekut, pealegi kui see ettepanek tuli koalitsioonis olevast rühmast. II lugemisel hääletasid põllumeeste kogud selle ettepaneku vastu, kuid III lugemisel ka isegi aruandja Tonkman, kes oleks pidanud valitsuse seisukohta kaitsma, hääletas II lugemisel vastuvõetud ülemmäära poolt. Kui vaatame komisjoni seletuskirja, siis § 4 kohta on öeldud, et „pension norm ka valitsuse eelnõu (§ 2) redaktsiooni järgi praegu ei võiks ulatuda 120 kroonini kuus, siis riivab pensioni ülemmäära alandamine komisjoni poolt ettepanend normini võrdlemisi vähesel arvul pensionäride huvisid.“ Kui meelde tuletame vaielusi rahaasjanduse komisjonis, siis isegi pensionäride ühingu esindaja ütles, et 120 kroonist kuus oleks küllalt praegusel riigi raskel majanduslikul ajal, kui ka sel ajal, mil elukallidus langenud on. Siin paistab väga imelik nüüd valitsuse seisukoht, kes juba komisjonis nii II kui ka III lugemisel pidi taganema 200-kroonilisest ülemmäärast ja koalitsioonirühmade poolt meie toetusel võeti vastu pensioni ülemmääraks 120 krooni kuus. Kui nüüd valitsus tuleb välja säärase suurenduse-ettepanekuga ilma igasuguste kalkulatsioonideta, missugune ettepanek riigile kulusid juurde toob, ja kui koalitsioonirühmad selle poolt hääletavad, siis see näitab, missugusest kokkuhoiust välja minnes need erakonnad riigi juhtimisel talitavad.

A. K o r n e l l: Austatud Riigikogu liikmed! Peab imestama, milliste seisukohadega esines valitsus komisjonis selle seaduse puhul, milliseid põhimõtteid kaitses valitsus seal, ja millistega ta esineb siin. Julgeksin vaid nimetada, et rkl. Johanson, tehes ettepaneku, pensionide ülemmääraks võtta 200 kr. asemel 120 kr., tõi komisjonis ette, et igalpool on kodanikkudel sissetulekud vähenenud, suurem osa riigiteenijaist saavad alla 120 krooni kuus palka, ja need inimesed imestavad selle üle, et riik nii kõrgeid pensione maksab. Rahvas nõuab pensionide vähendamist, ja meie peame selle hääle järgi käima. Nüüd paneb tõesti imestama, et sama rühm, kelle juht komisjonis selle seaduseelnõu puhul niisuguste väidetege välja astus, ootamatult sootu teisele seisukohale on asunud.

Siin tuuakse riigiteenijate pensionide ülemmäära suurendamise ettepaneku põhjenduseks ette, et Riigikogu II lugemisel vastu võttis rahvaväelaste pensionide sea-

duse, milles samad normid üles seati. Pean ütlema, et rahvaväelaste pensionide juures keegi vaevalt saab nendele normidele vastu vaielda. Et riigiteenijate pension peaks olema sama suur kui rahvaväelaste oma, see ei ole millegagi põhjendatud. Ma komisjonis näitasin, et rahvaväelased on õigustatud suuremat pensioni saama, sest nõudmised, mis nende kohta esitatakse, on palju suuremad. Ka teenistus on palju raskem ja seepärast neid pensionide suhtes eraldada riigiteenijaist on päris õiglane. Kui siin teatud pensioni määrad on võetud rahvaväelastele, siis ei õigusta see meid riigiteenijatele samu määri maksma panna. Meie oleme toonitanud, et pensionide alandamine on tingitud riigikassa raskest seisukorrast. Võib-olla, et ajad muutuvad, paremaks lähevad, siis võib neid pensione vajaduse ja võimaluste piirides tõsta, praegune aeg aga ei õigusta meid neid pensioni norme, mis komisjoni poolt vastu võetud, veel kõrgemaks üles kruvida.

§ 4 võetakse vastu Hariduse- ja sotsiaalministri poolt ettepanekul kujul 36 häälega 14 hääle vastu.

§§ 5—7 võetakse vastu.

(§ 8.)

Hariduse- ja sotsiaalminister J. Piiskar: Vastavalt eelmises seaduses vastu võetud parandusele, kus vastavas paragrahvis „pensioni saavatele leskedele“ asemele võeti „pensioni saavatele lasteta leskedele“, ma teen ka siin samasuguse paranduse, et eraldada neid leski, kes on üksikud, neist, kes peavad hoolitsema oma alaealiste laste eest.

L. Raudkepp: Härra Hariduse- ja sotsiaalministri ettepaneku puhul võiks meelde tuletada, et kui lesel lapsi ei ole, ta võib „adoptsiooni“ teel ometi saada lapse õigusega isikuid. — Aga siin paragrahvis, kus jutt on pensioni katkestamisest ja jälle uuendamisest, võiks arvesse

tulla niisugune asjaolu, et meil on olemas pensionäre, kes lähevad välismaale, ja võib-olla seal viibivad kauemat aega, ja võib-olla neil on võimalus saada seal kohta ja teenistust. See tuleks ka igatahes arvesse, ja ma teen vastava ettepaneku, võtta sellele paragrahvile juurde kolmas lõige: „Neile isikutele, kes elavad üle ühe aasta välismaal, lõpetatakse pensioni maksmine. Pensioni maksmist jätkatakse uuesti, kui isik on jälle asunud alaliselt elama Eesti Vabariigi piiridesse, arvatud uuendatud pensionisaamise palve esitamise päevast.“ (V a h e l l ü ü e.)

Aruandja K. Tonkman (lõpusõna): Ma ühinen Hariduse- ja sotsiaalministri ettepanekuga, aga härra Raudkepi ettepanekuga ei saa ühineda.

Juhataja: Hariduse- ja sotsiaalministri ettepanek on:

võtta § 8 kolmandas reas „pensioni saavatele leskedele“ asemele „pensioni saavatele lasteta leskedele“.

L. Raudkepi ettepanek lükatakse tagasi 23 häälega 1 hääle poolt-olemisel.

§ 8 võetakse vastu ühes parandusega.

(§ 9.)

Hariduse- ja sotsiaalminister J. Piiskar: Panen ette,

võtta vastu § 9 esimene lõige järgmiselt: „Käesolev seadus hakkab maksma 1. maist 1931. a.“

Ettepanek võetakse vastu.

§ 9 võetakse vastu ühes parandusega.

Juhataja: Seaduseelnõu II lugemine on lõpetatud. Päevakord on läbi. Lõpetan koosoleku.

Koosolek lõpeb kell 20.48 min.

Õige.

Kinnitan.

Koosoleku sekretär (allkiri).

Koosoleku juhataja (allkiri).

